

การสำรวจความหลากหลายของชนิดปลาทะเลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ บริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

โดย อาจารย์วีรชัย เพชรสุทธิ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ – ชุมพร

วัตถุประสงค์

เพื่อสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเพื่อสำรวจ รวบรวม และเก็บรักษาปลาทะเลเศรษฐกิจในบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

พื้นที่ดำเนินโครงการ

บริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) พิกัด ละติจูด $9^{\circ}46'52''N$ ลองจิจูด $99^{\circ}09'19''E$ ถึง ละติจูด $9^{\circ}47'47''N$ ลองจิจูด $99^{\circ}10'08''E$ และ ละติจูด $9^{\circ}44'59''N$ ลองจิจูด $99^{\circ}10'13''E$ ถึง ละติจูด $9^{\circ}45'34''N$ ลองจิจูด $99^{\circ}11'10''E$ มีระยะทางโดยรอบประมาณ 12 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่แนวปะการัง 107 ไร่ ระดับความลึกของน้ำ 0.5-3.0 เมตร เขตพื้นที่ อ.ละแม จ.ชุมพร

ภาพที่ 1 พื้นที่ดำเนินโครงการสำรวจความหลากหลายของชนิดปลาทะเลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ บริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

ภาพที่ 2 พื้นที่สำรวจความหลากหลายของชนิดปลาในแนวปะการังน้ำตื้น จำนวน 7 สถานี

ผลการดำเนินงาน

สำรวจความหลากหลายของชนิดปลาทะเลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ห่างจากชายฝั่ง 1.5 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 107 ไร่ นอกเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเพื่อสำรวจรวบรวมความหลากหลายของชนิดปลาทะเล ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงกันยายน 2563 โดยวิธี Visual Census Technique (English et al., 1997) บนแนวสำรวจได้นำแบบ belt transect โดยกำหนดจุดสำรวจจำนวน 7 สถานี จากการสำรวจพบปลาในแนวปะการังรวม 17 ครอบครัว 34 ชนิด ปลาที่พบบ่อยคือ ปลาสลิดหินแขก ปลาสลิดหินบั้งหางมน, ปลาสลิดหิน, ปลากระรอกแดง, ปลาข้าวเม่าน้ำลึก, และปลาทรายขาวหลังขาว เป็นต้น กลุ่มปลาที่ใช้เป็นดัชนีชนิดเด่นคือ ปลาผีเสื้อ นกกระจับ และปลาผีเสื้อแปดขีด ในขณะที่ปลาเศรษฐกิจที่เป็นชนิดเด่นคือ ปลากระรังแถบน้ำตาล, ปลากระรังดอกแดง, ปลากระรังทองกำปัน, ปลาเก๋าดอกหางตัด, ปลากระพงข้างปาน และปลากระพงเหลือง ส่วนปลาที่พบเป็นฝูงคือ ปลาสลิดหินแขก และปลาสลิดหินบั้งหางมน ปลาที่พบอาศัยอยู่เดี่ยวบริเวณผืนทรายระหว่างกองหินหรือปะการังคือ ปลากระเบนจุดฟ้า ส่วนปลาที่พบอาศัยและหากินเป็นฝูงบริเวณผืนทรายระหว่างกองหินคือ ปลาแพะลายต่าง ปลาที่อาศัยอยู่และกัดกินปะการังคือ ปลานกขุนทอง เขียวพระอินทร์ และปลานกแก้ว และปลาที่ว่ายวนอยู่เหนือแนวปะการัง คือปลาสิ่กุนข้างเหลือง ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำบางประการทางเคมีและฟิสิกส์บริเวณแนวกองหินละแม (กรังแห้ง) พบว่าความลึกของน้ำทะเล อยู่ระหว่าง 0.5 – 4 เมตร อุณหภูมิ

ของน้ำทะเล อยู่ระหว่าง 28 - 32 องศาเซลเซียส ความเค็มของน้ำทะเล อยู่ระหว่าง 27 - 32 ppt (ส่วนในพันส่วน) ความโปร่งใสของน้ำทะเล เฉลี่ย 2.5 เมตร ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำทะเล (DO) อยู่ระหว่าง 8.25 - 9.35 มิลลิกรัมต่อลิตร ความเป็นกรด-ด่างของน้ำทะเล (pH) อยู่ระหว่าง 8.3 - 8.58

ตารางที่ 1 กลุ่มปลาเศรษฐกิจ (Target species) ที่พบบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

กลุ่ม/ครอบครัว	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
Family Serranidae	<i>Epinephelus coioides</i>	ปลากะรังดอกแดง
	<i>Cephalopholis boenak</i>	ปลากะรังแถบน้ำตาล
	<i>Cephalopholis formosa</i>	ปลากะรังทองกำปัน
	<i>Epinephelus areolatus</i>	ปลากะรังดอกหางตัด
Family Lutjanidae	<i>Lutjanus russellii</i>	ปลากะพงข้างปาน
	<i>Lutjanus lutjanus</i>	ปลากะพงเหลือง

ตารางที่ 2 กลุ่มปลาที่ใช้เป็นดัชนี (Indicator species) ที่พบบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

Family Chaetodontidae	<i>Chelmon rostratus</i>	ปลาผีเสื้อนกกระฉิบ
	<i>Chaetodon octofasciatus</i>	ปลาผีเสื้อแปดขีด
	<i>Chaetodon wiebeli</i>	ปลาผีเสื้อ

ตารางที่ 3 กลุ่มปลาที่พบบ่อย (Major Families) ที่พบบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

Family Pomacentridae	<i>Abudefduf bengalensis</i>	ปลาสร้อยหินบั้งหางมน
	<i>Abudefduf sexfasciatus</i>	ปลาสร้อยหินบั้งหางกรไร
	<i>Amphiprion perideraion</i>	ปลาการ์ตูนอินเดียนแดงชมพู
	<i>Amblyglyphidodon leucogaster</i>	ปลาสร้อยหินกลมเกล็ดเงิน
	<i>Chromis weberi</i>	ปลาสร้อยหิน
	<i>Neopomacentrus cyanomos</i>	ปลาสร้อยหินทราย
Family Siganidae	<i>Dascyllus trimaculatus</i>	ปลาสร้อยหินสีน้ำตาล
	<i>Siganus javus</i>	ปลาสร้อยหินแขก
	<i>Siganus canaliculatus</i>	ปลาสร้อยหินจุดขาว

Family Dasyatidae	<i>Neotrygon kuhlii</i>	ปลากระเบนจุดฟ้า
Family Holocentridae	<i>Sargocentron rubrum</i>	ปลากระรอกแดง
	<i>Myripristis hexagona</i>	ปลาข้าวเม่าน้ำลึก
Family Caesionidae	<i>Caesio cuning</i>	ปลากล้วยหางเหลือง
Family Nemipteridae	<i>Scolopsis ciliata</i>	ปลาทรายขาวหลังขาว
	<i>Scolopsis margaritifera</i>	ปลาทรายขาวเกล็ดเงิน
	<i>Scolopsis vosmeri</i>	ปลาทรายขาวน้ำตาลคอขาว
Family Mullidae	<i>Upeneus tragula</i>	ปลาแพะลายต่าง
Family Labridae	<i>Thalassoma lunare</i>	ปลานกขุนทองเขียวพระอินทร์
	<i>Halichoeres chloropterus</i>	ปลานกขุนทองเขียวอ่อน
	<i>Halichoeres nigrescens</i>	ปลานกขุนทองเกล็ดต่าง
Family Scaridae	<i>Scarus rivulatus</i>	ปลานกแก้ว
Family Carangidae	<i>Selaroides leptolepis</i>	ปลาสีกุนข้างเหลือง
Family Caesionidae	<i>Caesio caeruleaurea</i>	ปลาเหลืองปล้องหม้อ
Family Gerreidae	<i>Gerres filamentosus</i>	ปลาดอกหมากกระโดง
Family Triacanthidae	<i>Triacanthus biaculeatus</i>	ปลาหัวงมูกสั้น
Family Manacanthidae	<i>Monocanthus chinensis</i>	ปลาหัวหางพัด

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธาน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีสายพระเนตรอัน กว้างไกล โดยทรงให้ความสำคัญและเห็นถึง ความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากร และการสร้างจิตสำนึก นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมแก่ ปวงชนชาวไทยและประเทศไทยเป็นล้นพ้น ที่ได้รับพระราชทาน แนวพระราชดำริ พระราชกระแส และพระราชวินิจฉัย เพื่อเป็น กรอบในการดำเนินงาน ฐานทรัพยากรท้องถิ่น โครงการสำรวจความหลากหลายของชนิดปลาทะเลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ บริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ มั่น ตั้งใจในการทำงาน การเรียนรู้ และพัฒนาวิทยาการ ปัญญา และภูมิปัญญาแห่งตนจากทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริฯ ทั้งนี้ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร อพ.สธ. และคณะที่ปรึกษา ประสานงาน อพ.สธ. ที่สละเวลาอันมีค่าให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ ต่อการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนางานเป็นอย่างดี

.....

¹ สาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง คณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร 86170

¹ Department of Coastal Aquaculture, Faculty of Maejo University at Chumphon, Maejo University, Lamae Sub-district, Lamae District, Chumphon Province 86170, Thailand

ภาพกลุ่มปลาสายพันธุ์ต่างๆ ที่พบพบบริเวณแนวปะการังน้ำตื้น (หินละแม) ด้านหน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

ปลากะรังแถบน้ำตาล
(*Cephalopholis boenak*)

ปลากะรังทองกำปั่น
(*Cephalopholis formosa*)

ปลาสติหินบังหางมน
(*Abudedefduf bengalensis*)

ปลาสติหิน
(*Chromis weberi*)

ปลากะรังดอกแดง
(*Epinephelus coioides*)

ปลากะรังดอกหางตัด
(*Epinephelus armatus*)

ปลากะรอกแดง
(*Sargocentron rubrum*)

ปลาทรายหลังขาว
(*Scolopsis ciliata*)

ภาพที่ 3 กลุ่มปลากะรังที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ (Target species)

ปลากะพงข้างปาน
(*Lutjanus russellii*)

ปลากะพงข้างปาน
(*Lutjanus lutjanus*)

ปลาข้าวเม่าน้ำลึก
(*Mvribristis hexaena*)

ปลาสติหินแขก
(*Siganus iavus*)

ภาพที่ 6 กลุ่มปลาที่พบบ่อย (Major Families)

ภาพที่ 4 กลุ่มปลากะพงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ (Target species)

ปลาผีเสื้อปากยาว
(*Chelmon rostratus*)

ปลาผีเสื้อแปดขีด
(*Chaetodon octofasciatus*)

ปลาผีเสื้อปากยาว
(*Chelmon wiebeli*)

ภาพที่ 5 กลุ่มปลาผีเสื้อที่ใช้เป็นดัชนี (Indicator species)

“โครงการให้คำปรึกษาข้อมูลเทคโนโลยีและประชาสัมพันธ์
คลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร
ประจำปีงบประมาณ 2564”